

RUTERETUR

Returordning for PCB-holdige isolerglassruter

Årsrapport 2013

Dato: 31. mars 2013

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	BAKGRUNN	4
	RETURSYSTEMET	5
1.1	Innsamling av PCB-ruter.....	5
1.2	Lokale mottak av PCB-ruter	5
1.3	Behandling av PCB-ruter.....	6
1.4	Slutt disponering av fraksjoner	6
1.5	Kvalitetssikring	7
2	FINANSIERING	7
2.1	Deltakerei retursystemet.....	7
2.2	Beregning av markedsandel.....	7
2.3	Nye ruteenheter ut på markedet	8
2.4	Rekruttering av nye deltakere.....	9
3	INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER	10
3.1	Innsamlede mengder	10
3.2	Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg	12
3.3	Vurdering av innsamlingsresultat.....	12
3.4	Sluttbehandling av vinduer.....	13
3.5	Mengder PCB.....	13
4	INFORMASJON	14
4.1	Generell informasjon.....	14
4.2	Kurs for mottaksanlegg.....	15
4.3	Utsendelse av PCB-merker	16
4.4	Kampanje mot gratispassasjerer.....	16
5	ØKONOMI	16
	VEDLEGG 1 DELTAKERLISTE PER 31.12.2013	17

SAMMENDRAG

PCB regnes som en av de farligste miljøgiftene, og myndighetene har derfor stor fokus på høy innsamling av avfallsfraksjoner med PCB-innhold. PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975 (kan finnes i importerte ruter frem til 1980). Ruteretur AS ble opprettet for å drive et retursystem for disse rutene 3.6.2002. Rutereturs retursystem for PCB-holdige isolerglassruter fikk fornyet godkjenning av Klima- og forurensningsdirektoratet 3. desember 2010.

Norsk Gjenvinning AS håndterte all innsamling og transport av PCB-ruter for Ruteretur AS i hele Norge. Norsk Gjenvinning AS og Ekokem OY er Rutereturs sluttbehandlere av PCB-ruter.

Ruteretur har i tillegg inngått avtaler direkte med kommunale og interkommunale avfallsselskap. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 387 kommuner, og det er mer enn 350 avfallsmottak i systemet. Avtalene dekker over 90 prosent av Norges kommuner. De kommunale og interkommunale avfallsmottakene mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge.

Helt siden oppstarten i 2002 og frem til 2011 var det en klar økning i innsamlet mengde PCB-holdige isolerglassruter. I 2011 hadde Ruteretur for første gang en nedgang i innsamlete mengder. Innsamlet mengde har vært relativt stabil de tre siste årene. I 2013 samlet Ruteretur inn rundt 52 200 ruter, mot 50 200 ruter i 2012.

Ruteretur sine deltakere rapporterte at de solgte 1,77 millioner isolerglassruter i Norge i 2013. I 2012 ble det rapportert 1,87 millioner isolerglassruter. Nedgangen skyldes trolig at andelen importerte ruter øker og dermed øker antall gratispassasjerene også. Produksjon av isolerglass i Norge er betydelig redusert de senere årene. Importandelen av isolerglass har økt jevnt og i 2013 var andelen importerte ruter på 62 prosent mot 61,9 prosent i 2012. I 2010 var importandelen på ca. 33,5 prosent.

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet var fra starten av 2013 kr 12,50 per rute. Vederlaget ble satt ned til kr 10 per rute fra 1.oktober 2013. Endelig årsregnskap blir først utarbeidet og godkjent etter at årsrapporten er utarbeidet. De totale driftskostnader forventes da å vise ca. kr 25 mill. hvorav ca. 19 mill. er refusjonsutbetalinger for håndtering av ruter. Årsresultatet for 2013 forventes å bli ca. -3 mill.

Informasjon er et av Rutereturs viktigste virkemiddel for å sikre innsamling av PCB-holdige ruter. Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres, og at rutene inngår i et system for sikker håndtering av PCB er en sentral informasjonsoppgave. I tillegg arbeider Ruteretur aktivt med informasjon til produsenter og ulike grupper importører av isolerglass for at disse skal kjenne sine forpliktelser slik at antall ”gratispassasjerer” blir lavest mulig. Alle norske produsenter av isolerglass og importører av isolerglass og produkter med isolerglass, plikter å være deltaker i et godkjent retursystem. Gjennom 2013 hadde Ruteretur en kampanje mot nye importører av vinduer som resulterte i at Ruteretur fikk 19 nye deltakere i 2013. Ved utgangen av 2013 var det 96 deltakere i Ruteretur. En deltaker fikk selskapet oppløst i 2013.

Det ble i løpet av 2013 avholdt 13 kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 240 personer på kursene.

1 BAKGRUNN

PCB (polyklorerte bifenyler) er en gruppe syntetiske klorforbindelser som er giftige, tungt nedbrytbare og bioakkumulerende. Ny bruk av PCB ble forbudt i Norge i 1980. De viktigste kjente utslippskildene i dag er PCB-holdige produkter og bygningsmaterialer, både de som er i bruk og de som er kastet. Utlekking fra forurenset grunn og sedimenter gir fortsatt miljøproblemer, og PCB er årsaken til kostholdsråd i flere fjorder.

I Norge finnes PCB i luft, vann, sedimenter, jord, matvarer og i de fleste levende organismer. Siden PCB oppkonsentreres i næringskjeden er mennesker og rovdyr spesielt utsatt. Opptak hos mennesker skjer hovedsakelig gjennom mat, blant annet morsmelk, og i mindre omfang ved innånding og via huden.

PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1974 (75). Etter 1975 ble PCB ikke benyttet i norske vinduer, men man kan finne PCB i importerte vinduer frem til og med 1979. Fra 1980 trådte en egen PCB-forskrift i kraft der det ble forbudt å benytte PCB i nye produkter.

Når PCB-holdige isolerglassvinduer kasseres, er de definert som farlig avfall. De skal derfor leveres til godkjent mottak for farlig avfall. Til tross for dette ble det tidligere levert svært små mengder med PCB-holdig isolerglass til slike mottak. Årsaken var trolig en kombinasjon av høye kostnader og manglende kunnskap. Miljøverndepartementet tok derfor i 2002 et initiativ overfor bransjen og fikk i stand en frivillig avtale om bransjeansvar for kasserte PCB-holdige isolerglassruter. Ruteretur ble som en følge av dette stiftet 3.6.2002. Selskapet har som formål å utvikle, drive, styre, overvåke og organisere en kostnadseffektiv og samfunnsøkonomisk lønnsom returordning som sikrer innsamling av PCB-holdige isolerglassruter på en miljømessig forsvarlig måte.

Selskapet eies av følgende selskaper, alle med 1/5 hver:

- ✓ Norges Bygg- og Eiendomsforening
- ✓ Norsk Eiendom
- ✓ Norsk Trevare
- ✓ Hovedorganisasjonen Virke
- ✓ Glass og Fasadeforeningen

I juli 2004 ble det forskriftsfestet¹ at produsenter og importører av isolerglass skal sørge for et landsdekkende mottakssystem for PCB-holdig isolerglass og finansiere driften av dette. De pålegges en plikt til å informere om systemet til avfallsbesittere og kjøpere av isolerglass. Forpliktelsen til produsenter og importører skal dekkes gjennom deltakelse i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Med virkning fra 1.6.2008 ble forskriften endret slik at kommunene fikk plikt til å motta inntil 500 kg per år per avfallsbesitter fra husholdninger og virksomheter med mindre mengder farlig avfall i kommunen. Kommunen skal vederlagsfritt ta imot kasserte PCB-holdige ruter fra husholdninger.

Rutereturs retursystem ble første gang godkjent av Statens forurensningstilsyn 6. august 2004 og fikk fornyet godkjenning av 3. desember 2010. Ruteretur var frem til august 2011 det eneste godkjente retursystem for PCB-holdige isolerglassruter.

¹ Kapittel 14 i avfallsforskriften.

RETURSYSTEMET

1.1 Innsamling av PCB-ruter

Forutsetninger som ble lagt til grunn da Ruteretur ble godkjent var at selskapet skulle arbeide aktivt for å sikre høy innsamlingsgrad av de PCB-holdige isolerglass som kasseres. Selskapet skal videre arbeide med å kartlegge produsenter og importører slik at disse kan bli medlem av retursystemet. Et viktig virkemiddel er aktiv informasjon til potensielle avfallsbesittere og potensielle deltakere, men også gjennom å synliggjøre et landsdekkende innsamlingssystem.

Organisering av innsamlingssystemet

Ruteretur omorganiserte retursystemet i 2011. Norsk Gjenvinning AS håndterer nå all innsamling og transport av PCB-ruter i hele Norge for Ruteretur. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge og henter avfall fra alle mottak som har avtale med Ruteretur.

Avfallsbesittere med større mengder kan levere PCB-ruter direkte til regionale mottak innenfor maksimal normalpris (1300 kr per tonn). Avtalen omfatter også transport av PCB-rutene fra de regionale mottakene til de to behandlingsanleggene som Ruteretur har inngått avtale med.

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS og det finske selskapet Ekokem OY.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om henting av PCB-ruter fra deres avfallsmottak for PCB-ruter som leveres av privatpersoner/husholdninger og mindre mengder fra bedrifter. Avtalen innebærer gratis henting av PCB-ruter på mottak, gratis kurs om PCB og PCB-ruter, informasjonsmateriell og leie av innsamlingsutstyr samt en godtgjørelse for hele PCB-ruter som hentes. Avtalen stiller krav om at PCB-ruter skal sorteres riktig og at mottaket ikke kan ta mer enn maksimal normalpris ved mottak av PCB-ruter fra næring. Maksimumspris på levering av PCB-ruter hos mottak med avtale med Ruteretur, er kr 1300 per tonn.

Ruteretur sørger for, gjennom sin regionale innsamler, at kommunale og interkommunale avfallsmottak, vederlagsfritt får tilstrekkelig med utstyr for mellomagring av hele og knuste PCB-ruter. Utstyret består normalt av L-stativer for hele PCB-ruter og spennløkkfat, eller IBC-konteinere, for knuste PCB-ruter. På de ulike mottak skal det kontrolleres at de isolerglassruter som leveres omfattes av returordningen. Etter kontroll settes ruter som skal sendes videre til behandlingsanlegg på glass-stativer. Knust glass skal i spennløkkfat/IBC-konteinere. Når PCB-rutene hentes av Norsk Gjenvinning, skal de være ferdig sortert, pakket og klargjort for transport. PCB-ruter fra kommunale og interkommunale mottak som Ruteretur har avtale med, blir mellomagret og sortert på regionale mottak.

Ruteretur holder gratis kurs for kommunene om håndtering av PCB-ruter minst én gang hvert år i hver region. Minst én av de ansatte på hvert mottak skal ha deltatt på Rutereturs kurs om håndtering av PCB-ruter.

1.2 Lokale mottak av PCB-ruter

Ruteretur har siden 2011 inngått 84 avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om mottak av PCB-ruter. Avtalen innebærer at avfallsselskapene blant annet får låne L-stativer og IBC-containerer til lagring av hele og knuste PCB-ruter,

motta informasjonsmateriale og tilbud om kurs om PCB og PCB-ruter en gang i året. Gjennom avtalen forplikter avfallsselskapene seg til å samle inn PCB-ruter til en makspris fra næring, og vederlagsfritt ta i mot PCB-ruter fra privatpersoner. Maksprisen var kr. 1250 per tonn i 2013 og reguleres gjennom avfallsforskriften kapittel 14.

De er også forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs i løpet av det første året. Det ble i løpet av 2013 avholdt 13 kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter. Til sammen deltok 240 personer på disse kursene.

De kommunale og interkommunale avfallsmottakene mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 387 kommuner, og det er mer enn 350 avfallsmottak i systemet. Avtalene dekker over 90 prosent av Norges kommuner. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge.

En oppdatert oversikt over mottaksplassene i hvert fylke ligger på Rutereturs hjemmeside. (www.ruteretur.no)

1.3 Behandling av PCB-ruter

PCB-ruter fra Sør- og Østlandet blir behandlet hos Norsk Gjenvinning på Kongsvinger. Over halvparten av alle PCB-ruter som samles inn, blir behandlet av Norsk Gjenvinning. PCB-ruter fra Vestlandet, Midt-Norge og Nord-Norge blir behandlet hos Ekokem i Finland.

Myndighetene gjorde i 2013 revisjonsfunn hos behandlingsanlegget til Norsk Gjenvinning som de mente var kritikkverdig, avvikene var knyttet til selve behandlingsmetoden og videre håndtering av de fraksjoner som da oppstår. Ruteretur prioriterte dette høyt og var i jevnlig dialog med Norsk Gjenvinning og myndigheter for å påse at aktuelle avvik ble rette opp slik at behandlingen av PCB-ruter kunne gjennomføres iht. myndighetenes ønsker og de krav som regelverket og Ruteretur stiller, blant annet med tanke på det ytre miljø. Avvikene ble rettet opp og driften kunne etter hvert fortsette som normalt.

Ruteretur foretok også egne revisjoner av behandlingsanleggene til Ekokem og Norsk Gjenvinning i 2013. Hos Norsk Gjenvinning var det rett før Rutereturs revisjon gitt avvik fra myndighetene, som beskrevet over. Det ble det ikke avdekket vesentlige avvik hos Ekokem.

1.4 Sluttdisponering av fraksjoner

Norsk Gjenvinning skjærer ut glasset fra ramme/avstandslist. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall. I dag destrueres denne fraksjonen hos AGR i Tyskland. Det rene glasset sendes til materialgjenvinning (glassvatt).

Hos Ekokem blir hele vinduer og ruter knust før de mates inn i en forbrenningsovn. Trevirket gir varmeenergi og glasset fungerer som varmeleder, slik at det kan erstatte sand under forbrenningen.

Begge anleggene har konsesjon for behandling av PCB-holdig avfall.

1.5 Kvalitetssikring

Det utføres revisjoner/kontroller av behandlingsanlegg og regionale mottak. Formålet med en slik kontroll er å sikre at Rutereturs kontraktspartnere følger opp sine forpliktelser i forhold til avtalene de har med Ruteretur.

Det har blitt gjennomført en rekke besøk hos mottak og behandlingsanlegg hvor informasjonarbeidet har vært i fokus. I løpet av 2013 ble det utført 7 revisjoner av Norsk Gjenvinnings regionale mottak, samt én revisjon av behandlingsanlegget til Norsk Gjenvinning og én revisjon av behandlingsanlegget til Ekokem.

2 FINANSIERING

2.1 Deltakere i retursystemet

Norske produsenter av isolerglass og importører av isolerglass eller produkter som inneholder isolerglass, skal sørge for at enhver avfallsbesitter kan levere kasserte PCB-holdige isolerglassruter til forsvarlig behandling og til en pris som ikke overstiger normalpris for levering av isolerglassruter uten PCB til vanlige avfallsmottak. Produsentene og importørene skal dekke merkostnadene utover dette.

Produsenter og importører skal dekke sine plikter etter avfallsforskriften² gjennom deltakelse i et retursystem som er godkjent av Klima- og forurensningsdirektoratet. Ruteretur har arbeidet aktivt for å oppspore og få med importører som deltakere.

Ruteretur fikk 19 nye deltakere i 2013. En deltaker fikk selskapet oppløst i 2013. Deltakere som ikke rapporterer isolerglassruter etter avtalen blir vurdert slettet. Ruteretur har slettet én deltaker ved årsskiftet. Ved utgangen av 2013 var det 96 deltakere i Ruteretur (vedlegg 1).

2.2 Beregning av markedsandel

Pliktene for hver produsent og importør omfatter den forholdsmessige andel av kasserte PCB-holdige isolerglassruter som tilsvarer vedkommende markedsandel for isolerglass til det norske markedet. Markedsandel baseres på antall isolerglassruter den enkelte produsent/importør sender ut på det norske markedet.

Alle deltakere rapporterer til Ruteretur, enten hver måned eller hvert kvartal (små aktører), angivelse av mengde ruteenheter som sendes på markedet fordelt på importerte ruter og ruter produsert i Norge. Basert på denne rapporten fakturerer Ruteretur et vederlag. Vederlaget ble i oktober 2013 redusert fra kr 12,50 til kr 10 eks. mva. per rute.

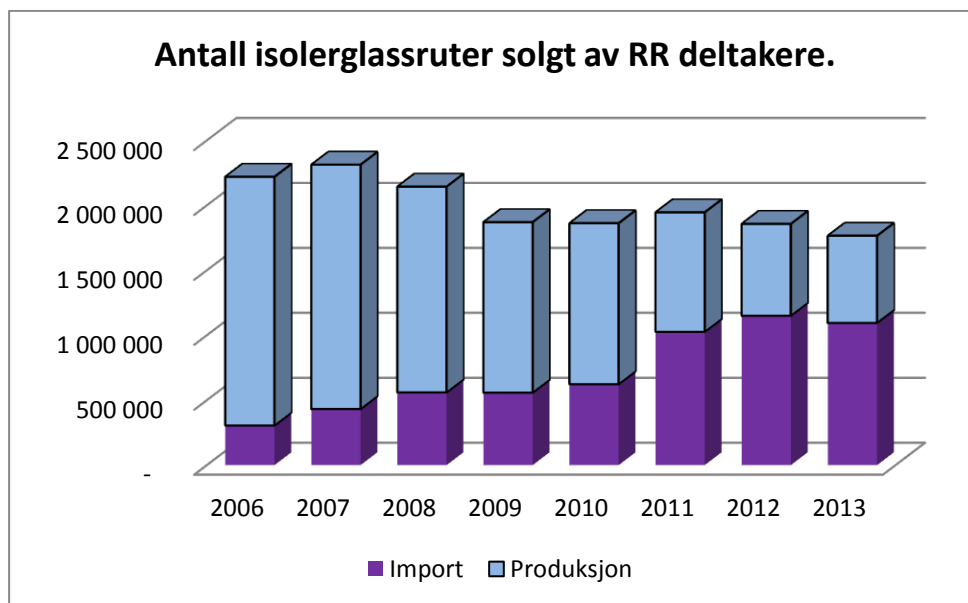
Det er i dag to returselskaper for PCB-vinduer. I følge årsrapporten fra 2012 har konkurrenten 14 medlemmer. De anslår sin markedsandel til å være i overkant av 1 %. Da vi ikke kjenner til konkurrentens volumer for 2013, anslår vi på grunnlag av tall fra 2012 at Ruteretur sin

² Avfallsforskriftens § 14-3

markedsandel er i underkant av 99 prosent. Det er ingen tvil om at de fleste produsenter og importører, som ikke er "gratispassasjerer", er deltakere i Ruteretur.

2.3 Nye ruteenheter ut på markedet

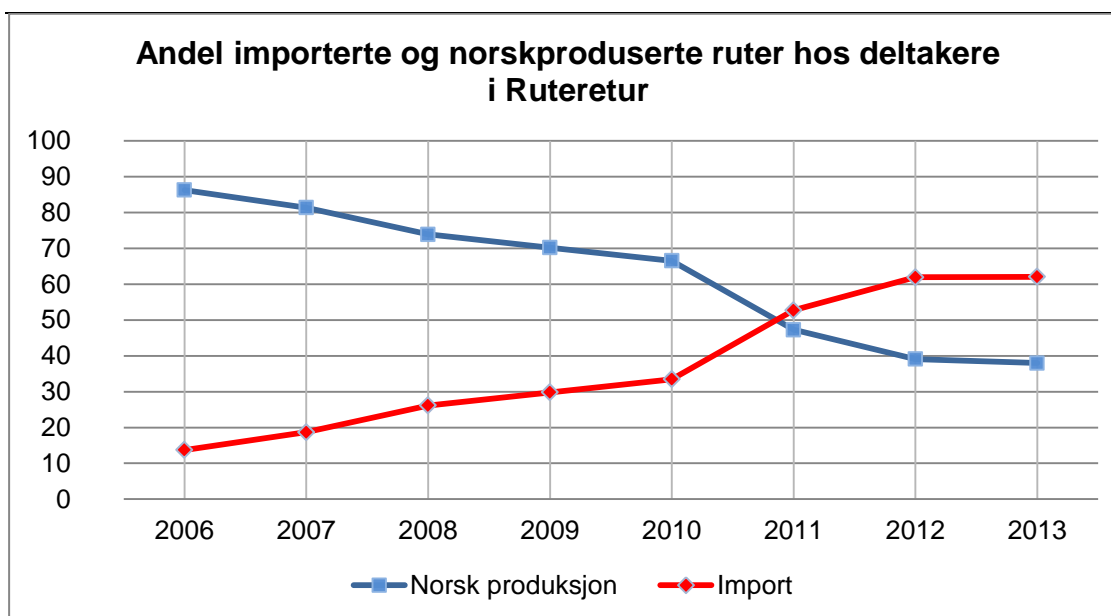
I 2013 ble det av deltakere i Ruteretur sendt om lag 1,77 millioner isolerglassruter ut på det norske markedet.

Figur 1: Årlige mengder nye isolerglassruter på markedet

Figur 1 viser antall ruter som ble sendt ut på det norske markedet av Rutereturs deltakere i perioden 2006 - 2013. Det er en nedgang fra 2012.

En stadig økende andel av nye isolerglassruter som sendes ut på det norske markedet, er importerte ruter. Utviklingen siden 2006 er vist i figur 2. Vi ser at importdelen har økt jevnt fra 13,7 prosent i 2006 til 62 prosent i 2013 blant Rutereturs deltakere. Vi registrerer at også norske isolerglass- og vindusprodusenter i økende grad importerer isolerglass. I tillegg er det flere direkteimporter til byggeprosjekter. Denne mengden er det imidlertid vanskelig å få oversikt over.

Figur 2: Importerte og norskproduserte isolerglassruter.

2.4 Rekruttering av nye deltakere

Ruteretur arbeider aktivt for å rekruttere produsenter og importører som deltakere i retursystemet. Vårt arbeid med rekruttering av nye deltakere fokuserer hovedsakelig på importører da kjente produsenter er deltakere i returordningen. Her er det flere utfordringer. Vi har en rekke medlemmer som er importør for større utenlandske produsenter. Men vi ser i økende grad at det skjer import direkte til byggeprosjekter. Disse er det vanskeligere å spore opp. Det samme gjelder for import av ferdighus og bygningselementer. Det viser seg at også mange små aktører importerer isolerglassvinduer og selger via internett.

Det foregår derfor utvilsomt import fra aktører som ikke er deltakere hos Ruteretur (eller vår konkurrent). Jakten på ”gratispassasjerer” har de siste årene vært gjenstand for høy prioritet for Ruteretur. Dette skjer i først rekke gjennom:

- Identifisering av importører gjennom:
 - Informasjonsarbeid (se pkt. 4)
 - Søking på internett
 - Besøk på messer etc. hvor produsenter og importører er til stede
 - Dialog med selskapets eiere
 - Dialog med myndigheter, offentlige og private byggeiere og forvaltere
- Rekruttering av kontrollmedlemmer

Når en potensiell importør er identifisert starter et tidkrevende arbeid med å rekruttere de som deltaker. I dette arbeidet kunne vi ønsket oss en større deltakelse fra myndighetene. Ruteretur har ingen virkemidler overfor de som nekter å oppfylle sine forpliktelser som importør etter forskriften. Erfaringer har vist at kontrollaksjoner som tidligere er gjennomført av myndighetene (Miljødirektoratet/fylkesmennene) har en klar effekt i forhold til å rekruttere nye deltakere i retursystemet.

I 2013 hadde Ruteretur en kampanje mot nye importører av vinduer og Rutereturs egne kontrollmedlemmer. Dette arbeidet, som er meget tidkrevende, ga oss noen nye deltakere.

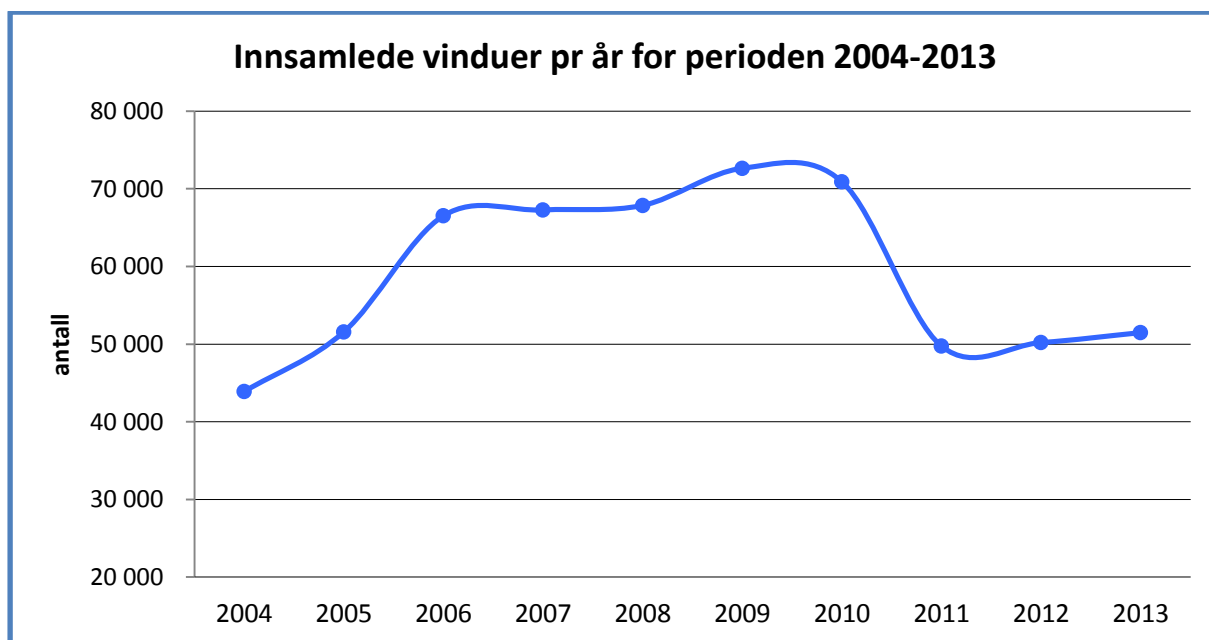
Ruteretur fikk 19 nye deltakere i 2013 gjennom vårt intensive arbeid. Ved utgangen av 2013 var det 96 deltakere i Ruteretur. En deltaker fikk selskapet oppløst i 2013. Ved årsskiftet var det 53 kontrollmedlemmer tilknyttet Ruteretur. Ruteretur har sendt brev til og vært i kontakt med en rekke vindusimportører i 2013.

Forskriften stadfester at de som kjøper mer enn 200 isolerglassruter per år skal etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltaker i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. For kjøpere av isolerglass, opererer Ruteretur derfor med kontrollmedlemskap. Et kontrollmedlemskap innebærer en forpliktelse til å kjøpe isolerglass kun av bedrifter som er deltakere i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Gjennom et kontrollmedlemskap vil bedriften synliggjøre at de ivaretar sine forpliktelser etter forskriften og viser vilje til å støtte opp om innsamling av kasserte PCB-holdige isolerglassruter.

3 INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER

3.1 Innsamlede mengder

Ruteretur startet innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i 2002. Utviklingen i innsamlede mengder er vist i figur 3.

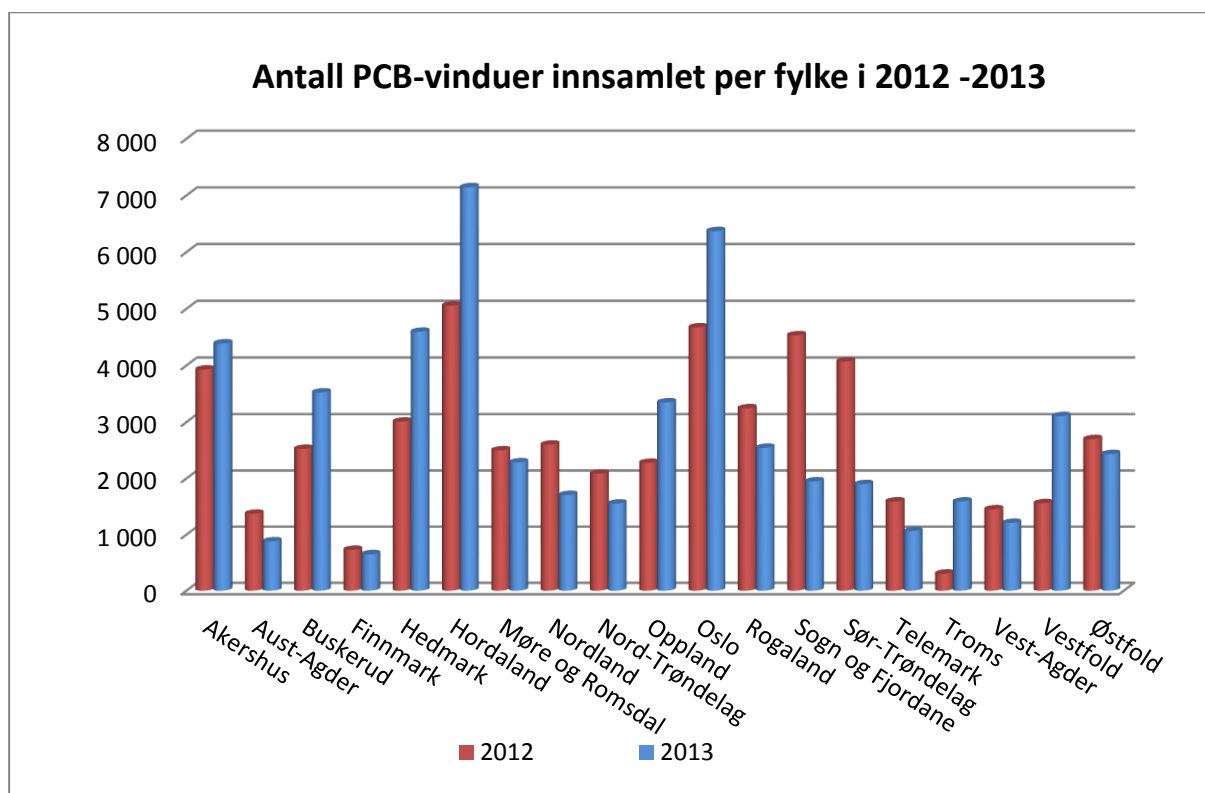
Figur 3: Innsamlete PCB-ruter per år.

I 2013 ble det samlet inn omlag 52 200 ruter. Dette er en liten økning fra 2012, hvor det ble samlet inn om lag 50 200 ruter. Tallet for 2012 er noe høyere enn i fjorårets årsrapport på grunn av justerte/eterrapporterte mengder fra leverandør.

Innsamlede mengder PCB-ruter økte frem til 2009 da om lag 72 000 ruter ble samlet inn. I 2010 registrerte vi en liten nedgang av innsamlet mengde. Det var først i 2011 at vi fikk en stor reduksjon på rundt 30 prosent sammenlignet med året før. Den kraftige nedgangen fra 2011 skyldes flere forhold. Antall PCB-ruter i eksisterende bygningsmasse er redusert. Videre har Rutereturs organisering av retursystemet fra sommeren 2011 medført en betydelig bedre kontroll av rutene, også med tanke på at bare PCB-ruter skal inn i retursystemet.

På grunn av store variasjoner i folkemengder, bygningsmasser og bygge- og riveaktiviteter, fra år til år, vil den årlige mengden med innsamlede PCB-ruter per fylke variere betydelig.

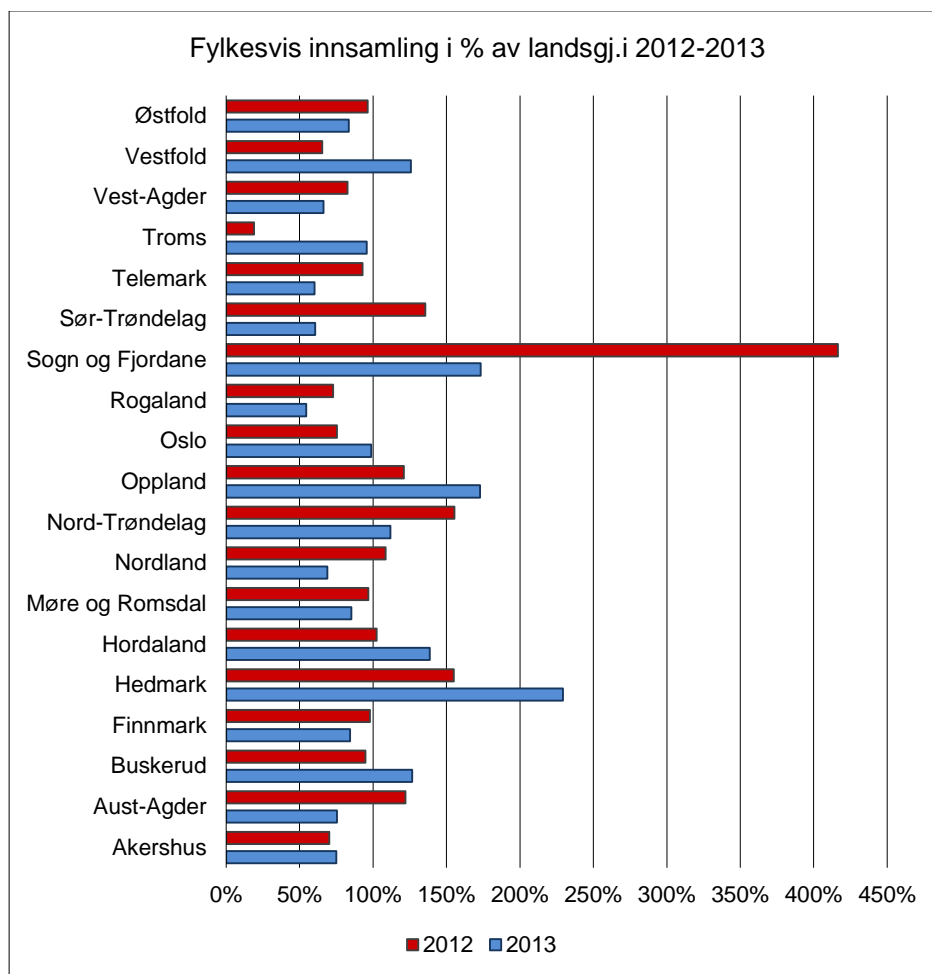
I figur 4 er det gitt en oversikt over antall PCB-ruter innsamlet per fylke i 2012 og 2013.

Figur 4 Innsamlede PCB-ruter per fylke

Det fremgår her at det har vært en reduksjon i innsamlede mengder PCB-ruter i noen fylker i 2013 (Sogn og Fjordane og Sør Trøndelag), mens det i andre fylker (bl.a. Hordaland og Oslo) har vært en økning.

Figur 5 (på neste side) viser fylkesvis innsamling i forhold til prosent av landsgjennomsnittet per 1000 innbyggere.

Figur 5: Fylkesvis innsamling i % av landsgjennomsnitt.

Vi ser av figuren at innsamlingen varierer mye. I 2013 er Hedmark det fylket med høyest innsamling av PCB-ruter per innbygger, mens det var Sogn og Fjordane i 2012.

3.2 Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg

Ruteretur har tidligere beregnet at det i perioden 1965 til 1975 ble installert 2 050 00 isolerglassvinduer i norske bygg. Gjenværende mengder ble samtidig anslått til ca. 600 000 PCB-vinduer. Ruteretur antar i dag at det fortsatt er noen hundre tusen PCB-vinduer igjen i norske bygg.

3.3 Vurdering av innsamlingsresultat

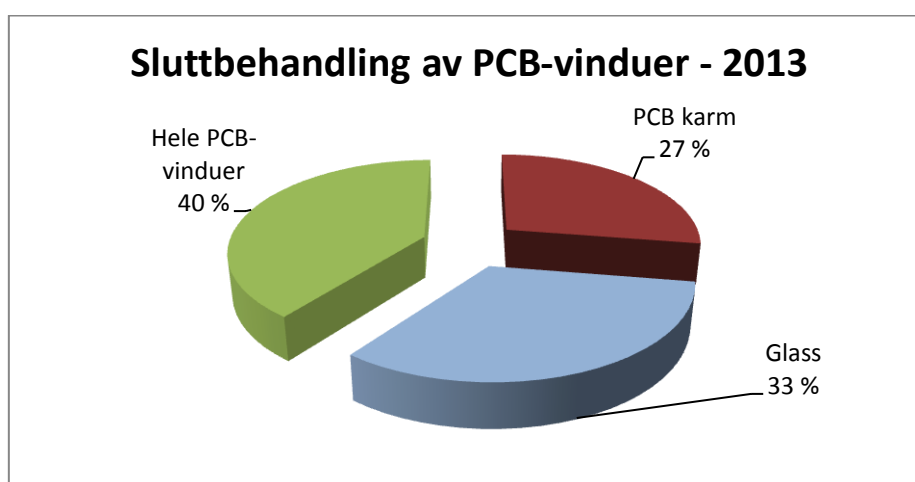
Ruteretur gjør vurderinger av forventet mengde vinduer som kasseres hvert år, men slike betraktninger er høyst usikre. Vi har derfor ikke funnet det riktig å angi en innsamlingsprosent for årene etter 2007.

3.4 Sluttbehandling av vinduer

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS og Ekokem OY.

Hos Ekokem går hele PCB-vinduet til nedknusing før energigjenvinning. Trevirket gir varmeenergi og glasset fungerer som varmeleder, slik at det kan erstatte sand under forbrenningen.

Norsk Gjenvinning skjærer ut glasset fra ramme/avstandslist. Det rene glasset går til Glava for materialgjenvinning. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall og destrueres ved forbrenning med høy temperatur. Norsk Gjenvinning sendte i starten av 2013 denne fraksjonen til Norcem og Hafslund, men senere gikk fraksjon til AGR i Tyskland for sluttbehandling.

Figur 6: Sluttbehandling i 2013

Figur 6 viser andel av materialgjenvinning og energigjenvinning i 2013. Totalt ble omlag 33 prosent av mengden innsamlede vinduer materialgjenvunnet og 67 prosent av mengden gikk til energigjenvinning.

Ruteretur samlet inn 1932 tonn ruter til sine regionale mottak i 2013. Norsk Gjenvinning behandlet 1372 tonn PCB-vinduer for Ruteretur i 2013 og Ekokem behandlet 899 tonn. Tallene viser at det ble behandlet en større mengde PCB-vinduer i 2013 enn hva som ble samlet inn, med andre ord viser tallene at lagermengden med PCB-ruter ble redusert i 2013.

3.5 Mengder PCB

Tidligere beregninger og erfaringer fra en rekke analyser, viser at mengden PCB per m² isolerglass ligger i området ca. 50-70 gram. Det er imidlertid en rekke analyser som viser lavere innhold av PCB, samt at en del av de vinduer som er produsert i perioden som returordningen omfatter, ikke har inneholdt PCB. Umerkede vinduer omfattes av ordningen hvis en kan anta at de kan være fra den aktuelle perioden. Analyser av umerkede vinduer viser at omlag 50 % av disse inneholder PCB. Et anslag basert på disse opplysningene viser at Ruteretur samler inn ett til to tonn ren PCB i året.

Vi presiserer at det er betydelig usikkerhet knyttet til disse dataene, men det gir en pekepinn på hvor mye ren PCB som blir samlet inn gjennom returordningen.

4 INFORMASJON

4.1 Generell informasjon

Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres, og at disse inngår i et system for sikker håndtering av PCB er en sentral oppgave for Ruteretur. I tillegg gir Ruteretur informasjon til produsenter og importører av isolerglass for at disse skal kjenne sine forpliktelser slik at antall ”gratispassasjerer” blir lavest mulig.

Sentrale målsettinger for informasjonsarbeidet er:

- at det blir kjent for alle som skal skifte vinduer at disse kan inneholde PCB, at PCB er en alvorlig miljøgift og at vinduer fra en bestemt periode av den grunn må leveres inn til forsvarlig behandling
- at det landsdekkende retursystemet for innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i regi av Ruteretur er kjent blant målgruppene
- at det er kjent at kostnaden for å levere PCB-holdig isolerglass til retursystemet ikke overstiger kr 1300 per tonn.
- at alle produsenter og importører av isolerglass og produkter med isolerglass er kjent med at de plikter å delta i et retursystem for PCB-holdig isolerglass
- at kjøpere av mer enn 200 isolerglassruter er kjent med plikten om å etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltager i et retursystem

Også i 2013 har vi, som tidligere, brukt en rekke virkemidler for å spre informasjon:

- Besøk og kurs hos regionale mottak og avfallsselskaper
- Hjemmesider på Internett (www.ruteretur.no)
- Utsendelse av brosjyrer, plakater og annet informasjonsmateriell
- Jevnlig annonsering i blant annet Byggeindustrien, Hus og Bolig, Kretsløpet, Glass og Fasade m.fl.
- Deltagelse med stand og/eller annonsering ved blant annet Byggavfallskonferansen, Avfallskonferansen og Farlig Avfall 2013.
- Kurs- og veiledningsvirksomhet, særlig rettet mot dem vi har avtale med (avfallsmottak)
- Spesielle informasjonstiltak rettet mot spesifikke målgrupper

Utover dette har Ruteretur gitt løpende informasjon gjennom besvarelser av innkommende telefonsamtaler og e-post.

Hjemmesiden www.ruteretur.no

Rutereturs hjemmeside ble i 2013 revidert for å gjøre den lettere tilgjengelig for ulike interessegrupper. Den henvender seg nå som tidligere til de som skal skifte vinduer. Her gis detaljert informasjon om hva som anses som PCB-ruter, hvordan man skal ta hånd om slike ruter og hvor de kan leveres.

Videre har vi satt mer fokus på å gi informasjon til importører av isolerglassprodukter om hvilke krav som stilles til den type import. Siden gir informasjon om returordningen og finansiering av ordningen og hvilke deltakere og kontrollmedlemmer som er med i retursystemet til Ruteretur. Deltakere i Ruteretur rapporterer månedlig produksjon og importmengder av isolerglass. Det er nå mulig å registrere dette direkte fra et elektronisk vederlagsskjema på websiden. Dette forenkler rapporteringen for mange.

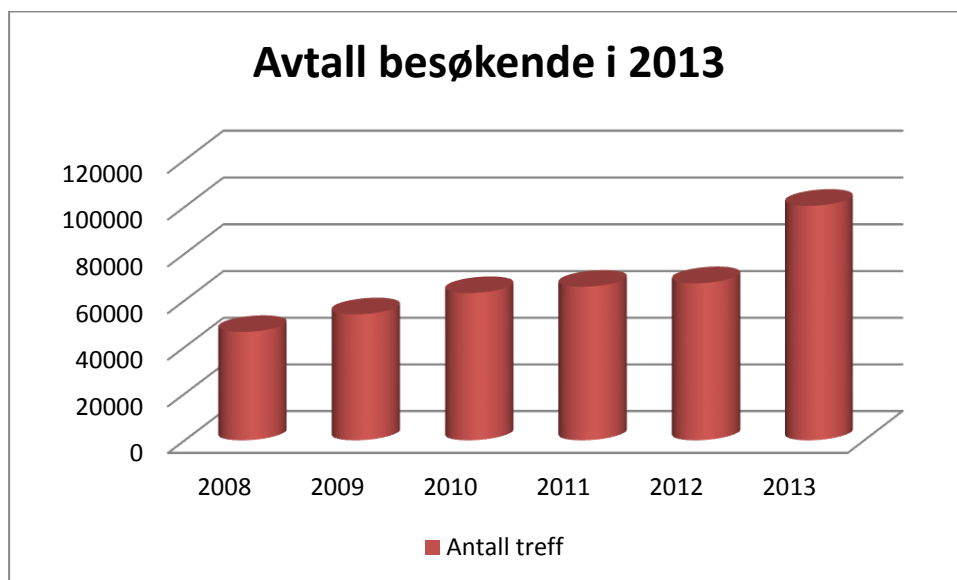
Den tredje gruppen det er fokusert på er mottaksanleggene. Det er opprettet en egen side hvor disse kan finne informasjonsmateriell, kontakt for levering av innsamlingsutstyr og henting av PCB-ruter og informasjon om kurs.

Siden inneholder oversikt over alle kommunale og interkommunale mottaksplasser for PCB-ruter som har avtale med Ruteretur. I tillegg er det på siden oversikt over Norsk Gjenvinnings regionale mottak hvor alle kan levere PCB-ruter til en maksimumspris på kr 1300 per tonn (ny pris i 2014).

Hjemmesiden holdes oppdatert med relevante nyheter. Nyhetsbrev og informasjonsskriv legges ut. Det blir også lagt ut mye informasjonsmateriell som mottaksanleggene kan laste ned.

Det er mange som besøker websiden, og vi ser en klar sammenheng mellom våre aktiviteter og antall besøkende på hjemmesiden. Etter at websiden ble endret og gjort lettere tilgjengelig for ulike interessegrupper, var det i 2013 mer enn 100 000 treff på siden mot rundt 67 000 treff i 2012. En del av årsaken er at Rutereturs mange avtaleparter; både deltakere og mottaksanlegg, bruker siden jevnlig for å registrere data og hente ut relevant informasjon og dokumenter.

Figur 7 viser antall besøk på www.ruteretur.no fra år 2008 til og med 2013. Figuren viser at besøkene har økt jevnt fra websiden ble laget i 2007.

Figur 7: Antall besøk per uke på www.ruteretur.no

4.2 Kurs for mottaksanlegg

Alle kommunale og interkommunale avfallsselskap som har avtale med Ruteretur, får tilbud om kurs om PCB og PCB-ruter en gang i året. De er forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs innen ett år etter at de har inngått avtale med Ruteretur.

Det ble i løpet av 2013 avholdt 13 kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 240 personer på kursene.

4.3 Utsendelse av PCB-merker

Etter at det ble innført merkeplikt for PCB-holdige ruter som er i bruk, har Ruteretur fulgt dette opp med å tilby klistremerker til slikt bruk. Merkene ble utviklet i samarbeid med Miljødirektoratet. I løpet av 2013 har vi sendt ut 15 330 merker. Totalt har vi per 31. desember 2013 sendt ut 455 245 merker.

Ruteretur ser på bruk av merkene som et viktig virkemiddel i arbeidet med å få kanalisert PCB-holdige isolerglassvinduer til vårt retursystem. Vi informerer derfor regelmessig om merkeplikten i forbindelse med vårt oppsøkende informasjonsarbeid.

4.4 Kampanje mot gratispassasjerer

I 2013 har Ruteretur brukt mye tid på å kartlegge gratispassasjerer, dvs. importører av isolerglass og isolerglassprodukter. Ruteretur har gjennomført en kampanje mot nye importører av vinduer. Dette arbeidet har gitt oss en del nye deltakere, men er tidkrevende og krever betydelig økonomiske ressurser.

Det ble først sendt ut brev og e-poster til en rekke virksomheter som vi fant sannsynlig var importører av isolerglassprodukter. Disse ble senere fulgt opp med telefonkontakt og mange virksomheter er ringt opp og purret flere ganger.

Ruteretur hadde også en kampanje mot egne kontrollmedlemmer i 2013. Vi sendte ut informasjon om forskriftskravene mot våre kontrollmedlemmer. Det viste seg at noen av disse nå hadde startet egenimport av isolerglass. Disse gikk fra å være kontrollmedlem i Ruteretur til deltaker.

Innsatsen resulterte i at Ruteretur fikk 19 nye deltakere i 2013. Videre har vi fremskaffet navn på mange importører som vi mener importerer isolerglass uten å betale vederlag. Ruteretur har sendt brev til Miljødirektoratet i håp om at disse kan følges videre opp.

5 ØKONOMI

Endelig årsregnskap blir først utarbeidet og godkjent etter at årsrapporten er utarbeidet. De totale driftskostnader forventes da å vise ca. kr 25 mill. hvorav ca. 19 mill. er refusjonsutbetalinger for håndtering av ruter. Årsresultatet for 2013 forventes å bli ca. -3 mill., mot et overskudd på kr 5,7 mill. i 2012. Det negative driftsresultatet skyldes store mengder innsamlede ruter i fjerde kvartal 2013, samt færre betalte vederlag enn budsjettert. Endelig årsregnskap for 2013 vil vise en solid egenkapital med tanke på videre drift.

Selskapets solide økonomi legger et godt grunnlag for fortsatt høy satsning på å få inn alle PCB-holdige isolerglassruter. Informasjons- og kontrollvirksomheten vil fortatt være betydelig for å oppnå dette. Videre vil arbeidet med gratispassasjerer fortsatt være prioritert.

VEDLEGG 1 DELTAKERLISTE PER 31.12.2013

Medl. nr.	Bedrift	Medl. nr.	Bedrift
1	Lyssand Treindustri AS	84	Selvaag Hus
2	Fauske Glass & Ramme A/S	85	Natre AS
4	Drag Industrier AS	91	EuroLux AS
5	Glassfabrikken	92	123 Hus AS
6	Friva AS	95	Norwin AS
7	Vemundvik Termoglass AS	96	Lian Trevarefabrikk AS
8	Nicopan AS	100	Konsept Fasade AS
10	Vikeså Glassindustri AS	101	H-Produkter AS
12	Saint-Gobain Bøckmann AS	102	PM Kummeneje AS
14	O.M.Rakvåg	105	Norgesvinduet Bjørlo AS
15	Pilkington Norge AS	106	Vindu & Interiør LTD
16	NorDan AS	107	Nøtterøy Dør & Vinds-forretning AS
17	CG-Glass A/S	108	Hubro A/S
18	H-vinduet Fjerdingsstad A/S	109	Giljedoor A/S
19	VELUX Norge AS	110	Funksjonell AS
23	Skallevold Trevaresalg A/S	113	R.Daaland AS
24	Nordvestvinduet AS	115	Lisø Teknisk Support AS
25	Diplomat Norge AS	116	Vinduimport AS
26	Schüco International KG. Avd. Norge	117	Ejnar Christiansen Norge AS
27	JELD-WEN AS	118	Roko Norge AS
28	NOR-INT AS	119	Energi Saver AS
29	Doorria Norge AS	120	Glassfabrikken Orkanger AS
30	Gilje Trevarefabrikk AS	121	Boj Norge AS
31	Kjelstrup Olsen AS	122	Isorelect Norge AS
33	Frøyland Produkter AS (Cimm a.s)	123	Glassimport AS
34	Kvams Glass A/S	124	Optimera as
35	Thermoflor BV	125	Norlock DB Montasje AS
37	Flex Fasader AS	126	LG Quick Lager AS
38	Gekko Norge AS	127	Glasco AS
41	Skandinaviska Glassystem AB	128	Mestersalg AS
43	Tre Spesial A/S	129	Aradas ir Ko
45	A/S UPB	130	Kraft Glass & Aluminium AS
48	Netglass AS	131	Hipro AS
49	Bygg 1 Produkter	132	Vindushoppen AS
51	H-vinduet Magnor AS	133	Ciroko Norge AS
54	Miljø Vindu AS	134	Byggmesterne Hovet og Magnussen
55	Vindusleverandøren Norge AS	135	Bjørlo Haugen AS
59	Lillerønning Snekkerfabrikk as	136	H-vinduet Bauge AS
66	Frekhaug vinduet AS	137	TUN døren

Medl. nr.	Bedrift	Medl. nr.	Bedrift
71	Stavnem & Vigrestad AS	138	SSC Joinex As
74	Elitfönster	139	Fagvindu AS
75	Glassmester A. Appelbom AS	140	Aarstad Bygg Consult AS
76	Allmogefönster i Sverige AB	141	Lande Dør og Vindu NUF
78	Best & Billigst	142	AS Metus -Est
79	Backe Østfold A/S	143	Bra Interiør AS
80	Igland dør & vindu AS	144	Kjær Trapper AS
81	Sparevinduer AS	145	Uldal AS, avd Varhaug
83	Brødrene Hansen Utvikling AS	146	PROGRE JANKOWSKI